

**2
(47)**

2011

LATVIJAS TAUTSAIMNIECĪBA:

MAKROEKONOMISKĀS APSKATS

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

Ekonomiskā politika

Makroekonomiskā attīstība

Iekšzemes kopprodukts

Nozaru attīstība

Apstrādes rūpniecība

Investīcijas

Ārējā tirdzniecība

Maksājumu bilance

Cenas

Monetārie rādītāji

Valsts konsolidētais kopbudžets

Iedzīvotāju ienākumi

Nodarbinātība un bezdarbs

Baltijas valstis

Latvija: 2011

Teritorija, tūkst. km ²	64,6
Iedzīvotāju skaits 01.09.2011. (tūkst.)	2 211
tai skaitā:	
pilsētās	1 492
no tiem galvaspilsētā Rīgā	695
laukos	719

Nacionālā valūta: lats (LVL)

Ekonomikas attīstības pamatrādītāji

	Fakts			Prognoze		
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
<i>izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos</i>						
Iekšzemes kopprodukts	9,6	-3,3	-17,7	-0,3	4,5	3,0
Patēriņa cenas	10,1	15,4	3,5	-1,1	4,5	2,4
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>						
Vispārējā valdības sektora deficitā vai pārpalikums	-0,3	-4,2	-9,7	-8,3	-4,5	-2,5
Vispārējais valdības parāds	9,0	19,8	36,7	44,7	48,0	48,0
Eksporta-importa saldo	-20,0	-13,7	-1,5	-1,4	-1,8	-4,1
Bezdarba līmenis*	6,0	7,5	16,9	18,7	15,8	14,6

	2009				2010				2011		
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	
<i>izmaiņas pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, procentos</i>											
Iekšzemes kopprodukts	-18,4	-18,6	-18,0	-16,0	-5,5	-3,5	3,5	3,6	3,5	5,6	
Patēriņa cenas	9,2	4,7	1,6	-1,1	-3,8	-2,1	-0,1	1,8	4,0	4,8	
<i>procentos pret iekšzemes kopproduktu</i>											
Vispārējā valdības sektora deficitā vai pārpalikums	-7,5	-6,1	-6,1	-18,7	-8,7	-1,8	-6,5	-15,4	-2,7	1,0	
Eksporta-importa saldo	-4,5	-0,6	-1,8	1,0	-0,7	-0,1	-2,6	-2,1	-2,3	-1,3	
Bezdarba līmenis*	13,9	16,7	18,4	19,7	20,5	19,4	17,9	16,9	16,6	16,2	

* – darba meklētāju īpatsvars, % no ekonomiski aktīviem iedzīvotājiem, 15-74 gadi

Ekonomiskā politika

Valdība konsekventi turpina īstenu *Latvijas ekonomikas stabilizācijas programmu*, kas palīdzējusi nostiprināt valsts finanšu sistēmu un novērst valsts maksātnespēju. Programma paredz saglabāt lata stabilitāti, pakāpēmiski mazināt budžeta deficitu (2011. gadā – 4,5% no IKP, 2012. gadā – 2,5% no IKP) un izpildīt citus priekšnотeikumus, lai 2014. gadā Latvija varētu pievienoties eiro zonai.

Latvijā ir veikti ievērojami budžeta konsolidācijas pasākumi, īstenojoti kumulatīvo fiskālo korekciju no 2008. gada līdz 2011. gadam 16,6% apjomā no IKP, t.sk., gan samazinot izdevumus, gan palielinot ieņēmumus. Lai izveidotu pretciklisku un ilgtspējīgu fiskālās politikas ietvaru, Saeimā tiek virzīts *Fiskālās disciplīnas likums*. Valdība īsteno apjomīgus pasākumus ēnu ekonomikas apkarošanai.

Lai sasniegūtu vispārējās valdības budžeta mērķus, tajā pašā laikā nodrošinot apstākļus ekonomikas izaugsmei vidējā termiņā, Latvijas valdība turpina īstenu strukturālās reformas – tiek veicināta valsts konkurētspēja, uzlabota valsts pārvaldes efektivitāte, reformētas izglītības un veselības sistēmas. Ir uzsāktas reformas valsts institucionālās struktūras optimizēšanai – likvidēti īpašu uzdevumu ministru sekretariāti, Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija pievienota Vides ministrijai, par 50% samazināts valsts aģentūru skaits, kā arī veikti ietaupījumi atbalsta funkciju jomā, veicot to centralizāciju.

Jauņā kvalitātē sākta investīciju piesaiste – izvedota *Lielo un stratēģiski nozīmīgo investīciju projektu koordinācijas padome* un ieviesta investīciju piesaistes stratēģija *Polaris*. Šo darbību mērķis ir efektīvi koordinēt valsts un pašvaldību iestāžu, kā arī nevalstisko organizāciju aktivitātes, lai potenciālajam investoram vienkāršotu visu interesējošo jautājumu noskaidrošanu, sekmētu projektu virzību, savlaicīgi

novērstu radušās problēmas un noskaidrotu investoru apmierinātību projektu realizācijas gaitā un pēc to ieviešanas.

Latvijas uzņēmēju konkurrētspējas celšanai plānots novirzīt galvenos valsts atbalsta instrumentus un sekmēt ES fondu finansējuma pieejamību prioritārajām tautsaimniecības nozarēm, kuras jau šobrīd apliecinā savu konkurrētspēju – kokrūpniecība, pārtikas pārstrāde, metālapstrāde, ķīmija un farmācija, kā arī elektroaparātu būve u.c.

Valsts un ES fondu atbalsts ir pieejams uzņēmējdarbības uzsāksanai un attīstībai, darbinieku apmācībām, eksporta veicināšanai, tūrisma infrastruktūras uzlabošanai, centralizēto siltumapgādes sistēmu efektivitātes pauaugstināšanai, koģenerācijas elektroostaciju izveidei, kā arī sociālo un daudzdzīvokļu māju renovācijai. Piesaistot ES struktūrfondu finansējumu, ir uzsāktas vai tiek turpinātas vairākas valsts atbalsta programmas, tādas kā *Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde un ieviešana rāzošanā*, *Tehnoloģiju pārneses kontaktpunktu atbalsts, Biznesa inkubatoru atbalsts*, kuras ir vērotas uz zināšanu ietilpīgām ekonomikas veicināšanu.

Nozīmīgi darbi ir paveikti, veidojot mikrouzņēmumiem labvēlīgu vidi un stimulējot iedzīvotājus uzsākt komercdarbību. Uzņēmumu iespējams dibināt, tā pamatkapitālā ieguldot tikai vienu latu, vienkāršota mikrouzņēmumu nodokļu nomaksa, ieviešot tiem vienotu likmi. Individuāla darba veicējiem ieviestas patentmaksas, kas dod iespēju strādāt bez jebkādiem birokrātiskiem šķēršļiem.

Vienlaikus valdība īsteno virknī pasākumus administratīvo šķēršļu novēršanai nodokļu politikas un administrēšanas, maksātnespējas procesa, nekustamā īpašuma reģistrācijas, tūrisma, būvniecības u.c. jomās.

Makroekonomiskā attīstība

No 2005. līdz 2007. gadam IKP vidējie gada pieauguma tempi bija 10,3%. Galvenais izaugsmes stimuls bija būtisks privātā patēriņa un investīciju pieaugums, kas balstījās lielā mērā uz nozīmīgu ārejā kapitāla ielplūdi.

Latvijas ekonomikā 2008. un 2009. gadā, globālās finanšu krīzes rezultātā apstājoties ārejā kapitāla ieplūdei, iestājās recesija. Krīzes laikā IKP samazinājās par $\frac{1}{4}$ daļu, saruka nodarbinātība un pieauga bezdarbs. Tajā pašā laikā samazinājās ekonomikas iekšējās un ārejās disproportcijas – kritās kopējais cenu līmenis un maksājumu bilances tekošā konta deficitās no izteiktīti negatīvu kļuva pozitīvs.

2010. gada laikā bija vērojams pakāpenisks IKP pieaugums. Tomēr, nemot vērā, ka izaugsme atsakās no ļoti zema punkta, 2010. gadā kopumā IKP bija par 0,3% mazāks nekā gadu iepriekš. 2011. gadā izaugsme turpinās un 1. pusgadā IKP par 4,6% pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeni.

Galvenais ekonomikas dzinulis ir eksports. Sākot ar 2010. gada 3. ceturksni, preču eksporta apjomu jau pārsniedz pirmskrīzes līmeni. Arī 2011. gada 1. pusgadā bija vērojams būtisks eksporta apjomu pieaugums (par 15%, salīdzinot ar 2010. gada 1. pusgadu).

Eksportu iespēju paplašināšanās ir pamats tirgojamo nozaru, īpaši apstrādes rūpniecības nozares izaugsmei, kas 2010. gadā pieauga par 16,5% un 2011. gada 1. pusgadā – par 14,7%. 2011. gada 1. pusgadā izaugsme ir vērojama gandrīz visās preču un pakalpojumu nozarēs.

Kopš 2010. gada beigām atsakās iekšējā pieprasījuma pieaugums. 2011. gada 1. pusgadā tas bija par 6,8% lielāks nekā pirms gada. 2011. gadā vērojams būtisks investīciju pieaugums (1. pusgadā vairāk nekā 20% pieaugums salīdzinājumā ar 2010. gada 1. pusgadu). To galvenokārt noteica

uzņēmumu ieguldījumi ražošanas iekārtās, kā arī valsts investīcijas saistībā ar ES struktūrfondu apguvi. Nodarbinātības un darba samaksas pieaugums veicina privātā patēriņa kāpumu. Kopš 2010. gada sākuma situācija darba tirgū pamazām uzlabojas. 2011. gada 2. ceturksni nodarbināti bija jau 966 tūkstoši iedzīvotāju un bezdarba līmenis samazinājās līdz 16,2 procentiem.

Kopš 2009. gada beigām ir atsākušas pieauguši patēriņa cenas. 2011. gada 9 mēnešos patēriņa cenas palielinājās par 3,8% un 12 mēnešu inflācija 2011. gada septembrī bija 4,6%. Kopejā patēriņa cenu līmeņa pieaugumu 2011. gadā lielākoties noteica tarifu kāpums elektroenerģijai un dabasgāzei, kā arī cenu palielinājums degvielai. Kā cenu kāpuma iemeslus var minēt nodokļu palielinājumu, inflācijas gaidas, kā arī privātā patēriņa pieaugumu. Sagaidāms, ka turpmākās cenu izmaiņas būs tuvas sezonālo svārību līmenim, to nedaudz pārsniedzot. Pārtikas cenas, kas bija viens no galvenajiem inflācijas cēloņiem gada sākumā, vairs būtiski nepalielināsies. Kopumā 2011. gadā patēriņa cenas var palielināties par 4,5% salīdzinājumā ar 2010. gadu.

Tuvākajos gados Latvijas tautsaimniecības attīstības pamatā joprojām būs eksports, tomēr tas būs atkarīgs no ārejā pieprasījuma. Pasaules ekonomikā ir pieauguši izaugsmes riski, kas galvenokārt saistīti ar spriedzes turpināšanos dažos eiro zonas un pasaules finanšu tirgus segmentos un iespēju, ka šis spiediens varētu tālāk izplatīties reālajā sektorā. Ekonomikas ministrija prognozē, ka 2011. gadā kopumā IKP varētu pārsniegt 2010. gada līmeni vismaz par 4,5%. 2012. gadā, nemot vērā pieaugošo nenoteiktību par pasaules ekonomikas attīstību, Latvijas tautsaimniecības izaugsme varētu būt 2,5-3% robežās.

Iekšzemes kopprodukts

IKP 2011. gada 2. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, ir palielinājies par 2% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Tas nozīmē, ka jau septiņus ceturkšņus pēc kārtas IKP apjomī pakāpeniski palielinās. Kopš ekonomikas zemākā punkta 2009. gada nogalē, IKP ir pieaudzis par 7,5%. Salīdzinājumā ar 2010. gada 2. ceturksni IKP ir palielinājies par 5,6 procentiem.

Ekonomikas situācijas uzlabošanos joprojām nosaka eksporta pieaugums (par 15%, salīdzinot ar 2010. gada 2. ceturksni salīdzināmās cenās). Eksporta apjoms turpina pieaugt visās preču eksporta grupās, un gandrīz pusi no pieauguma nodrošināja koksnes un tās izstrādājumu, metāla izstrādājumu un ķīmiskās rūpniecības produktu eksports.

Ienākumi pieaugums no eksporta stimulē ekonomisko aktivitāšu palielināšanos iekšējā tirgū.

2011. gadā turpina palielināties iekšzemes pieprasījums. 2011. gada 2. ceturksnī, salīdzinot ar iekšzemes

pieprasījuma zemāko līmeni krizes laikā (2009. gada 4. ceturksnī), tas ir palielinājies par 11,9%. 2011. gada 2. ceturksnī iekšzemes pieprasījums par 6,9% pārsniedza 2010. gada 2. ceturksnī līmeni. To pamatā noteica privātā patēriņa kāpums, ko veicināja nodarbinātības un darba samaksas pieaugums, un investīciju palielinājums.

Tomēr privātā patēriņa atjaunošanās norit samērā lēni un 2011. gada 2. ceturksnī privātās patēriņš bija 75% līmenī no 2008. gada sākuma, kad sākās tā straujš samazinājums. Privātā patēriņa straujāku atjaunošanos ierobežo liels mājsaimniecību parādu slogans, augošās cenas, īpaši pārtikai un degvielai, kā arī pirkstspēju mazinošā nodokļu likmju palielināšana.

2011. gadā vērojams straujš investīciju pieaugums. Gada 2. ceturksnī tās palielinājās par 22%, salīdzinot ar 2010. gada 2. ceturksni. Pieaugumu noteica uzņēmumu ieguldījumi ražošanas iekārtās, kā arī valsts investīcijas saistībā ar ES struktūrfondu apguvi.

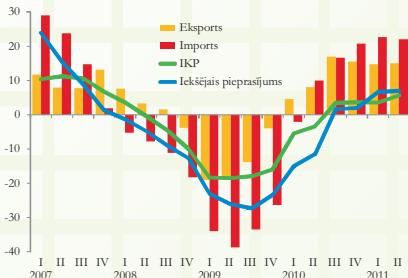
IKP dinamika pa ceturkšņiem

sezonāli izlīdzināti dati, 2006. gada 4.cet. = 100

IKP izlietojums

% pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Nozaru attīstība

Ekonominiskā krīzes laikā straujāk izlaide samazinājās uz iekšējo pieprasījumu vērstās nozarēs – tirdzniecībā un būvniecībā. Uzlabojoties situācijai pasaules ekonomikā un palielinoties ārējam pieprasījumam, aizvien lielāka loma tautsaimniecībā ir tirgojamām nozarēm jeb nozarēm, kuru produkciju var brīvi eksportēt un importēt.

2011. gada 2. ceturksnī joprojām bija vērojams būtisks eksporta apjomu pieaugums un eksporta iespējas ir pamats tirgojamai nozari salīdzinoši straujai izaugsmei. Apstrādes rūpniecība 2011. gada 2. ceturksnī par 14,6% pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeni. Lauksaimniecības, mežsaimniecības un zvejniecības nozare pieauga par 4,3%, savukārt pārējās rūpniecības nozares, tādās kā ieguves rūpniecība un karjeru izstrāde, elektroenerģija, gāzes un ūdensapgāde, gada laikā pieauga par 3,8%. Pateicoties ievērojamam kravu pārvadājumu apjomu pieaugumam dzelzceļā un

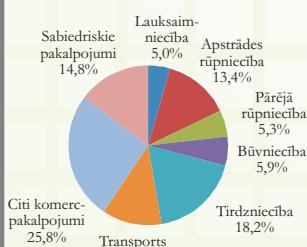
ostās, 2011. gada 2. ceturksnī transporta un uzglabāšanas nozare par 8,1% pārsniedza 2010. gada 2. ceturksnī līmeni. Tirgojamo nozaru izaugsmē 2. ceturksnī kopumā deva 3,3 procentpunktu ieguldījumu IKP pieaugumā.

Pakāpenisks ienākumu pieaugums no eksporta pozitīvi ietekmē arī situāciju iekšējā tirgū. Tirdzniecības, edināšanas un izmītināšanas nozare pārsniedza 2010. gada 2. ceturksnī līmeni par 8,4%. Straujais pieaugums galvenokārt saistīts ar vairumtirdzniecības apjomu pieaugumu. Neliels pieaugums 2011. gada 2. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu ir vērojams arī citās pakalpojumu nozarēs. Savukārt būvniecības apjomī šajā periodā saruka par 1 procentu.

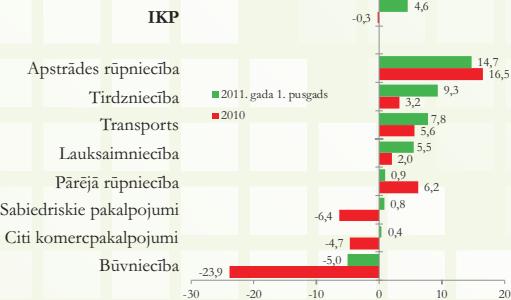
Kopumā turpinoties pozitīvām eksporta pieauguma tendencēm un stabilizējoties iekšējam pieprasījumam, visās tautsaimniecības pamatnozarēs 2011. gadā ir gaidāma pozitīva izaugsmē.

IKP nozaru griezumā

struktūra 2010. gadā, procentos

izmaiņas pret iepriekšējo gadu, procentos

Apstrādes rūpniecība

2009. gadā, ekonomiskās krizes rezultātā, ražošanas apjomi apstrādes rūpniecībā saruk par 17,8%. 2009. gada otrajā pusē vairumā Latvijas tirdzniecības partnervalstu atsākās izaugsmes un ārējā pieprasījuma palielinājums deva pozitīvus izaugsmes stimulus Latvijas ražotājiem – 2009. gada otrajā pusē pakāpeniski atsākās pieaugt ražošanas apjomi.

Apstrādes rūpniecībā arī 2010. gadā turpināja palielināties ražošanas apjomi (par 16,5%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu). Nozares salīdzinoši straujā atveselošanās līelā mērā balstās uz konkurencēpējas pieaugumu, kas tika panākts krizes laikā ievērojami samazinot izmaksas.

2011. gadā apstrādes rūpniecībā turpinās izaugsmē, un gada astoņos mēnešos saražotās produkcijas apjomi par 13% pārsniedz iepriekšējā gada attiecīgā perioda līmeni. Lielākais devums apstrādes rūpniecības izaugsmē ir metalapstrādes nozaresi, kurai ražošanas apjomi 2011. gada janvārī-

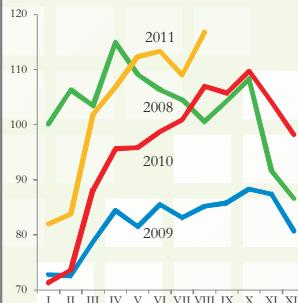
augustā par 33% pārsniedza 2010. gada atbilstoša perioda līmeni. Kopš 2010. gada decembra ražošanas apjomi būtiski ir pieaugaši vieglajā rūpniecībā, elektrisko un optisko iekārtu, kā arī transportlīdzekļu ražošanas un mašīnbūves nozarēs.

Nozīmīga loma Latvijas apstrādes rūpniecībā ir kokapstrādei, kurā ražošanas apjomi šī gada astoņos mēnešos par 12% pārsniedza 2010. gada janvāra-augusta līmeni. Tomēr nozares ražošanas apjomu pieauguma tempi ir nedaudz mazinājušies. Lēnāk nekā vidēji rūpniecībā ražošanas apjomu palielinās papīra ražošanā un poligrafijā, ķīmiskajā rūpniecībā un nemetālico minerālu ražošanā. Pārtikas rūpniecībā ražošanas apjomi gada astoņos mēnešos ir saglabājušies iepriekšējā gada līmenī.

Apstrādes rūpniecībā eksportē 60% saražotās produkcijas. Galvenie nojeta tirgi pēdējos gados nav būtiski mainījusies – gandrīz 3/4 produkcijas eksporta ir saistīti ar ES valstu tirgiem.

Produkcionas apjoma indekss

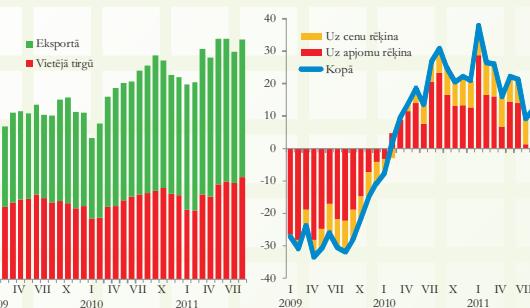
sezonāli neizglīdzināti dati, 2005. gads = 100

Produkcionas realizācija

faktiskās cenas, milj. latu

% pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

Investīcijas

Investīciju aktivitātes Latvijā kopš 2010. gada beigām pakāpeniski pieauga. 2011. gada 1. pugsdā investīciju apjomi Latvijas tautsaimniecībā bija gandrīz par 25% lielāki nekā 2010. gada atbilstošajā periodā. Lielā mērā to ietekmēja ieguldījumi tādās nozarēs, kā enerģētika, kokapstrāde, kā arī transports un uzglabāšana. Neraugoties uz investīciju apjomu būtisko pieaugumu 2011. gada 1. pugsdā, investīcijas joprojām ir loti zemā līmenī (16% no IKP). Investīciju apjomu straujāku pieaugumu kavē zems iekšējais pieprasījums, vāja kreditēšana, ierobežoti uzņēmumu finanšu līdzekļi un citi faktori.

Pēc būtiskas ienākošo ārvalstu tiešo investīciju plūsmu samazināšanās 2008. un 2009. gadā, kopš 2010. gada ir atsācies to pieaugums. Latvijas tautsaimniecībā piesaistīto ĀTI apjoms 2010. gadā gandrīz 4 reizes pārsniedza 2009. gada līmeni. 2011. gadā ĀTI iplūdē Latvijas ekonomikā turpina palielināties. 2011. gada 1. pugsdā ienākošo tiešo investīciju apjoms Latvijas ekonomikā bija gandrīz

divreiz lielāks nekā ienākošas ĀTI plūsmas 2010. gada. Uzkrātās ĀTI Latvijas ekonomikā 2011. gada jūnija beigās bija 6386,6 milj. latu (9087,4 milj. eiro), kas ir par 6,8% vairāk nekā pirms gada.

2011. gada jūnija beigās uzkrāto ārvalstu tiešo investīciju līmenis apstrādes rūpniecībā ir palielinājies par 20%, salīdzinot ar 2010. gada jūnija beigām, veidojot 12,7% no uzkrātajām ĀTI Latvijā. Lielā mērā to ietekmēja nozīmīgi ieguldījumi būvmateriālu ražošanā (pieaugums par 13,5%) un kokapstrādē (pieaugums par 30%). Gandrīz 80% no uzkrātām ārvalstu tiešajām investīcijām ir ES valstu investīcijas, trešdaļa no tām ir jauno ES dalībvalstu investīcijas.

Lielākās ieguldītājvalstis ir Igaunija (15,3% no uzkrātām ĀTI 2011. gada jūnija beigās), Zviedrija (16,3%), Vācija (5,8%) un Niderlande (7,2%). Krievijas uzņēmēju investīcijas Latvijā 2011. gada jūnija beigās veidoja 4,4% no uzkrātām ĀTI. Nozaru struktūra lielāks uzkrāto ārvalstu tiešo investīciju iepatsvars ir ieguldījumiem pakalpojumu nozarēs.

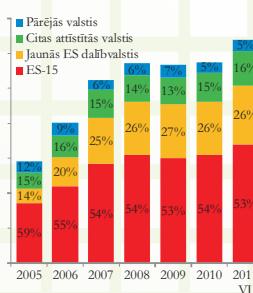
Bruto pamatkapitāla veidošana

% pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu

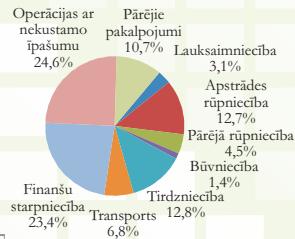

Uzkrātās ārvalstu tiešas investīcijas

pa valstu grupām, perioda beigās milj. latu

pa nozarēm, 2011. gada jūnija beigās procentos

Ārējā tirdzniecība

2010. gadā Latvijas preču eksporta apjomi pieauga par 30,3% (faktiskajās cenās), tādējādi pārsniedzot pirmskrīzes līmeni. Savukārt preču imports 2010. gadā pieauga par 25,5% (faktiskajās cenās).

Preču eksporta apjomi 2011. gadā turpināja palielināties samērā strauji – gada astoņos mēnešos, salīdzinot ar 2010. gada attiecīgo periodu, tā apjomi faktiskajās cenās ir auguši par 33 procentiem.

Preču imports aug līdzīgos tempos kā eksports un 2011. gada janvāri-augustā faktiskajās cenās tas bija par 33% lielāks nekā 2010. gada attiecīgajā periodā. Importa apjomi krīzes laikā saruka daudz straujāk nekā eksporta apjomī, tā līmenis joprojām ir nedaudz zemāks nekā tas bija pirms krīzes (94% no 2008. gada janvāra-augusta preču importa apjomiem).

Eksports uz ES-15 valstīm 2011. gada janvāri-augustā ir pieaudzis nedaudz mērenāk nekā kopējais

eksports (par 23%). Lielāko ieguldījumu šajā pieaugumā deva kokmateriālu, kā arī metālu un to izstrādājumu eksporta pieaugumi.

Uz NVS valstīm šajā periodā eksports pieauga par 30%, un lielāko ieguldījumu tajā deva lauksaimniecības un pārtikas preču, kā arī mašīnbūves produkcijas eksporta pieaugumi.

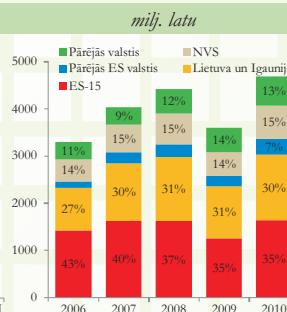
2011. gada janvāri-augustā eksports uz Lietuvu pieauga par 51%, bet uz Igauniju nedaudz mērenāk – par 39%. Lielākās ieguldījumi eksporta pieaugumā uz šīm valstīm bija ķīmiskās rūpniecības precēm, kā arī lauksaimniecības un pārtikas produktu.

Eksporta pieaugumu labvēlīgi ietekmē eksporta cenu kāpums. 2011. gada 2. ceturksnī tās kopumā ir pieaugašas par 13%. Straujāks cenu kāpums bija lauksaimniecības un pārtikas precēm (par 23%), metāliem un to izstrādājumiem (par 23%), kā arī kā arī koksnei un tās izstrādājumiem (par 12%).

Preču eksporta dinamika

Eksporta struktūra
pa valstu grupām

Preču importa dinamika

Maksājumu bilance

Ārvalstu kapitāla ienākošo plūsmu straujs samazinājums krīzes laikā radīja nozīmīgas maksājumu bilances tekošā konta korekcijas. Tekošā konta saldo išs laikā kļuva pozitīvs 2009. gada 2. ceturksnī sasniedzot 13,6% no IKP. Kopš 2009. gada 3. ceturksnā tekošā konta pozitīvais saldo pakāpeniski samazinās un 2010. gadā tā pārpakalnums bija 3% no IKP.

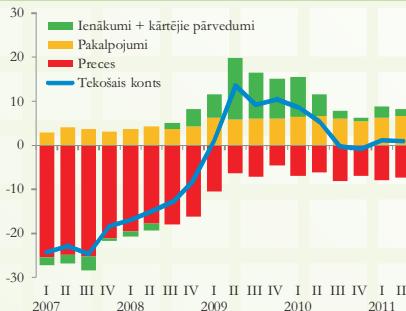
2011. gada 1. pusbogā tekošā konta bilance bija pozitīva (1. un 2. ceturksnī, attiecīgi – 1,1% un 0,9% no IKP). Tekošā konta izmaiņas 2010. gadā un 2011. gada sākumā pamatā saistītas ar izmaiņām ienākumu bilances posteņos, mazāk ar izmaiņām ārējās tirdzniecības bilances posteņos. Palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm, 2011. gada 1. pusbogā, salīdzinot ar iepriekšējā gada 1. pusbogu, nedaudz pieauga tirdzniecības deficitis (7,6% no IKP), savukārt pakalpojumu pozitīvā bilance saglabājās iepriekšējā gada līmeni (6,5% no IKP). Nozīmīgākās svārītības ir vērojamas tekošā konta ienākumu

bilancei. Kopš 2008. gada 4. ceturksnā, septiņus ceturksnus pēc kārtas tā bija pozitīva, lielāko pārpakalnumu sasniedzot 2009. gada 2. ceturksnī (9,1% no IKP). Ienākumu bilances pārpakalnums nākamajos periodos samazinājās un kopš 2010. gada 3. ceturksnā tā ir negatīva. 2011. gada 1. pusbogā ienākumu bilance bija -1,5% no IKP, ko galvenokārt noteica nerezidentu ieguldījumu ienākumi, t.s.k. nerezidentiem izmaksāto dividēnu apjomu pieaugums.

Kopš 2009. gada sākuma maksājumu bilances finanšu konta bilance (bez rezerves aktīviem) ir negatīva. 2010. gadā finanšu kontā deficitis bija 5,4% no IKP, savukārt 2011. gada 1. pusbogā tas samazinājās līdz 1,4% līmenim no IKP. Privātā kapitāla aizplūšanas negatīvo ietekmi uz finanšu konta stāvokli mazināja valsts sektora ilgtelpīma aizņēmumi, kā rezultātā palielinās arī valdības ārējais parāds. 2011. gada 2. ceturksnā beigās valdības bruto ārējais parāds bija 4412,4 milj. lati (33,2% no IKP).

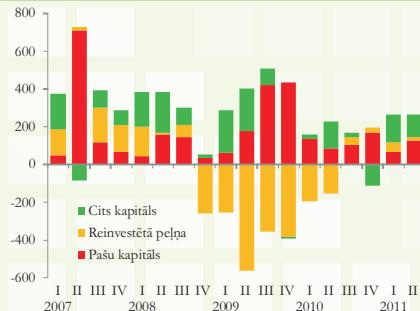
Tekošais konts

procēntos pret IKP

Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā

perioda laikā saņemtās, milj. eiro

Cenas

2010. gada laikā patēriņa cenu līmenis pieauga par 2,5%, t.sk. precēm – par 4,3%, bet pakalpojumiem tās samazinājās par 2,1%. 2010. gada cenu pieaugums bija mazāks nekā 2009. gada deflācija, tāpēc vidējais cenu līmenis 2010. gadā bija par 1,1% mazāks nekā iepriekšējā gada.

2011. gadā patēriņa cenu pieaugums kļuva straujāks. 2011. gada 9 mēnešos cenas palielinājās par 3,8%. Patēriņa cenu līmenis 2011. gada septembrī bija par 4,6% augstāks nekā pirms gada.

Kopējā patēriņa cenu līmeņa pieaugumu 2011. gada 9 mēnešos noteica būtisks degvielas un administratīvi regulējamo cenu kāpums, kā arī cenu palielinājums pārtikai. Cenas degvielai kopš 2010. gada beigām ir pieaugašas par 12%. Administratīvi regulējamo cenu kāpumu par 7,2% galvenokārt ietekmēja elektroenerģijas un dabasgāzes tarifu kāpums. Savukārt pārtikas cenu pieaugums, kas noteica inflācijas kāpumu gada pirmajā pusē, ir apstājies. Kopējo cenu līmeni šogad ietekmē arī

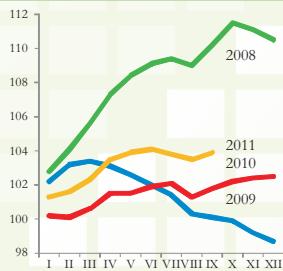
pievienotās vērtības nodokļa likmes palielinājums 2011. gada janvārī un joprojām augstās inflācijas gaidas.

Ražotāju cenas pēc 2009. gada samazinājuma 2011. gadā atsāka pieaugt. Cenu kāpums kopumā turpinājās arī 2010. gadā, lai gan gada pēdējos mēnešos to tempi kļuva mērenāki. Cenas palielinājās gan vietējā tirgū realizētajai produkcijai, ko ietekmēja iekšzemes pieprasījuma stabilizēšanās, gan eksportētajai produkcijai, ko pamatā noteica Latvijas galveno eksportpreču, t.sk. kokmateriālu, metālu un pārtikas preču cenu kāpuma pasaules tirgus.

2011. gada augustā ražotāju cenas bija par 7,8% augstāks nekā 2010. gada augustā, t.sk. apstrādes rūpniecībā – par 7%. Vietējā tirgū realizētās produkcijas cenas pieauga par 9,1%, bet eksportētajai produkcijai – par 6,1%. Straujākais cenu kāpums bija vērojams ķīmiskajā rūpniecībā – par 30,5%, metālu ražošanā – par 20,9%, pārtikas produktu ražošanā – par 10,7 procentiem.

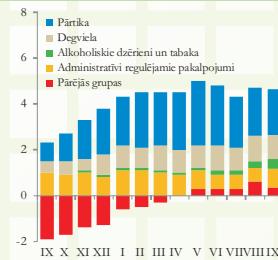
Patēriņa cenu indekss

iepriekšējā gada decembris = 100

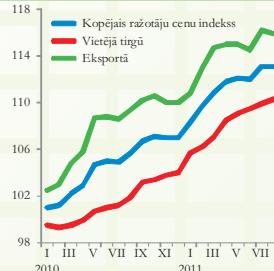
Preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu

ieguldījums 12 mēnešu izmaiņās

Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā

2009. gada decembris = 100

Monetārie rādītāji

Lai gan situācija banku sektorā uzlabojas, tomēr vairāki monetārie rādītāji ir negatīvi. Sākot ar 2009. gada 4. ceturksni, ir vērojams no rezidentiem piesaistīto noguldījumu atlikuma pieaugums. Tomēr 2010. gada beigās pieauguma temps samazinājās un 2011. gada jūlijā beigās no rezidentiem piesaistīto noguldījumu atlikums pieauga tikai par 1,6%, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu.

2011. gada 2. ceturksnī rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtio kredītu atlikumi joprojām turpināja samazināties un bija par 9,3% mazāki nekā pirms gada. 2011. gada 2. ceturksnī banku sektorā kopumā no jauna izsniegti 20,1 tūkstoši kredītu 411,9 miljonu latu apmērā. Sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm visvairāk no jauna izsniegti kredīti lauksaimniecības nozarē (505 kredīti) un transporta nozarē (432 kredīti), savukārt apmēra ziņā 35% no visiem tautsaimniecībā izsniegtajiem kredītiem ir izsniegti enerģētikas nozarē

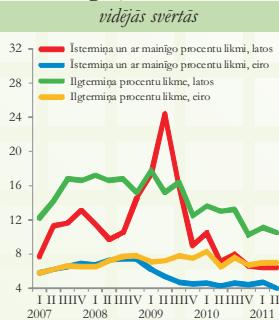
un 22% finanšu un apdrošināšanas darbībās.

No 2008. gada 3. ceturksnā līdz 2009. gada beigām industriālo kredītu un komerckredītu atlikumi samazinājās. Pieaugot ekonomiskajai aktivitātei, 2010. gada sākumā šo kredītu atlikumi pieauga, tomēr gada beigās bija vērojams to samazinājums un 2011. gada 2. ceturksnā beigās, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, industriālo kredītu un komerckredītu atlikumi samazinājās par 8 procentiem.

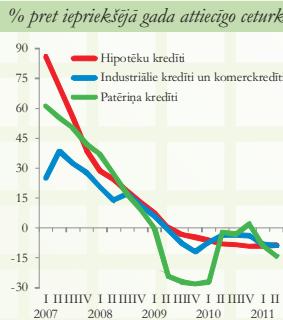
Turpina sarukt hipotekāro kredītu atlikumi – 2011. gada 2. ceturksnā beigās tie samazinājās par 8,6%, salīdzinot ar 2010. gada attiecīgo periodu.

Kopš 2009. gada beigām procentu likmes ir stabilizējušas. Latos izsniegtio īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme 2011. gada otrā ceturksnā beigās bija 6,4% (2009. gada 2. ceturksnā beigās – 24,4%). Ilgtermiņa kredītu procentu likme latos 2011. gada 2. ceturksnā beigās bija 10,5 procenti.

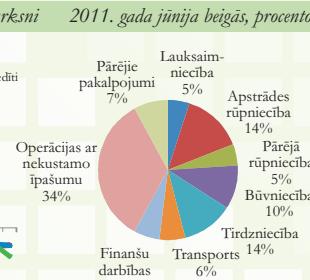
Procentu likmes izsniegtajiem kredītiem

Rezidentiem izsniegtio kredītu dinamika

Izsniegtio kredītu atlikumu struktūra

Valsts konsolidētais kopbudžets

2010. gadā tika veikta valsts budžeta fiskālā konsolidācija 507,5 milj. latu apmērā. Gada beigās valsts budžeta deficitis bija 8,2% no IKP. Tas bija zemāks par noteikto vispārējās valdības deficitā mērķi – 8,5% no IKP. 2011. gadā budžeta deficitā mērkis ir 4,5 procenti.

2011. gada astoņos mēnešos fiskālā situācija ir ievērojamai uzlabojusies. Konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi 2011. gada astoņos mēnešos bija 3361,5 milj. latu, kas, salīdzinot ar 2010. gada attiecīgo periodu, pieauga par 8,8 procentiem.

Nodokļu ieņēmumi (ieskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā) 2011. gada astoņos mēnešos, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, pieauga par gandrīz 12%, sasniedzot 2557 milj. latu, kas par 3,6% jeb 89,6 milj. latu pārsniedza plānotos ieņēmumus. Nodokļu ieņēmumu pieaugumu 2011. gada astoņos mēnešos galvenokārt noteica pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumu pieaugums,

sociālās apdrošināšanas iemaksas un uzņēmuma ieņākumu nodokļa pieaugums, kas par 48,9% jeb 40,4 milj. latu pārsniedza plānotos ieņēmumus.

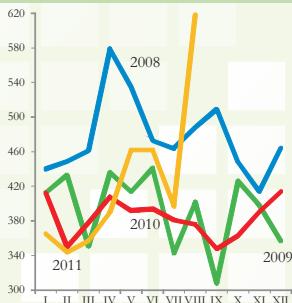
Konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2011. gada astoņos mēnešos bija 3400,7 milj. latu, kas, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, pieauga par 3,5%. 2011. gada astoņos mēnešos valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālais deficitis samazinājās līdz 39,2 milj. latu.

Vidējā terminā, virzoties uz valdības nosprausto mērķi – no 2014. gada ieviest euro, vispārējās valdības budžeta deficitu plānots samazināt līdz 2,5% no IKP 2012. gadā un līdz 1,9% no IKP 2013. gadā, atbilstoši EKS95 metodoloģijai.

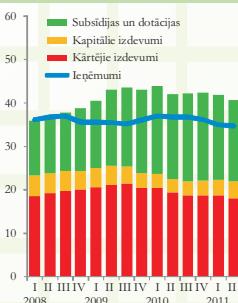
Lai ievērotu Latvijas valdības vienošanos ar starptautiskajiem partneriem un sasniegtu 2011. gada budžeta deficitā mērķi, arī 2012. gadā valdībai nāksies turpināt budžeta izdevumu samazināšanu.

Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi un izdevumi

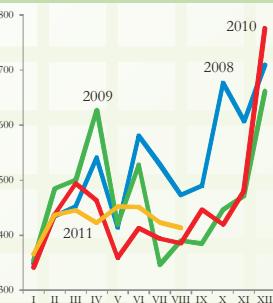
ieņēmumi pa mēnešiem, milj. latu

četrā ceturkšķu slīdošais vidējais, procentos no IKP

izdevumi pa mēnešiem, milj. latu

ledzīvotāju ienākumi

Ekonomiskā krīzes laikā būtiski samazinājās iedzīvotāju ienākumi, ko noteica gan nodarbinātības, gan darba samaksas samazinājums. 2010. gadā tautsaimniecībā vidējā bruto darba alga bija 445 lati, kas bija par 3,5% mazāk nekā 2009. gadā. 2010. gadā sabiedriskajā sektorā strādājošo algas samazinājās straujāk nekā privātajā sektorā (attiecīgi par 6,8% un 1,4%).

Sākot ar 2010. gada beigām, vidējais atalgojums pakāpeniski palielinās. 2011. gada 2. ceturksnī bruto darba alga pieauga par 5,5%, salīdzinot ar 2010. gada 2. ceturksni. Atalgojumam ir tendence palielināties gan sabiedriskā, gan privātā sektorā. Kopumā 2011. gada 2. ceturksnī vidējā bruto darba alga bija 469 lati.

Pēc krīzes pārvāršanas atalgojums visātrāk atsāka pieaugtu laukusaimniecības un mežsaimniecības nozarēs un elektroenerģijas, gāzes un siltumapgādes nozarēs. Straujākais atalgojuma pieaugums kopš

2011. gada sākuma ir vērojams izglītības nozarē, kas lielā mērā saistīts ar izglītības sistēmas efektivizāciju. Salīdzinoši strauji 2011. gadā atalgojuma līmenis palielinās arī primārajās nozarēs, nekustamo īpašuma un profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarēs. Savukārt lēnākais atalgojuma pieaugums ir bijis transporta un uzglabāšanas nozarē.

Reālā darba alga 2010. gadā saruka par 6,5%, ko galvenokārt noteica vidējā atalgojuma samazinājums. Kopš 2011. gada sākuma, neraugoties uz cenu pieaugumu, reālais atalgojums pakāpeniski palielinās un 2. ceturksnī tā pieaugums veidoja 0,2% pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu.

Arī vidējās vecuma mēneša pensijas apmērs turpina palielināties. 2011. gada 2. ceturksnī vidējā izmaksātā vecuma pensija mēnesī veidoja 178 lati, kas ir par 1,3% vairāk nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. 2010. gadā vidējā izmaksātā vecuma pensija mēnesī bija 176 lati.

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa

latos

12 mēnešu slīdošais vidējais indekss,
2007. gada decembris = 100

Reālās darba algas un privātā patēriņa dinamika

2006. gada 4. ceturksnis = 100

Nodarbinātība un bezdarbs

Līdz ar ekonomikas lejupslīdi būtiski pasiltinājās situācija arī darba tirgū. Nodarbināto skaits (vecumā 15-74 gadi) laika periodā no 2008.-2010. gadam kopumā samazinājās par 16,3% jeb 183,3 tūkst. Savukārt bezdarba līmenis pieauga no 6% 2007. gadā līdz 18,7% 2010. gadā.

Zemākais punkts darba tirgū bija 2010. gada 1. ceturksnī, kad nodarbināto skaits samazinājās līdz 916 tūkstošiem un bezdarba līmenis sasniedza 20,5%. Kopš tā laika situācija darba tirgū lēnām uzlabojās – palielinās nodarbinātība un iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte, pakāpeniski samazinās arī bezdarbs.

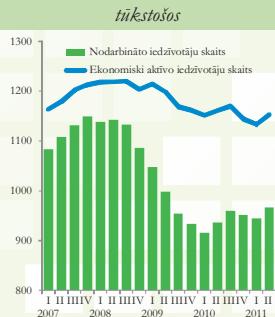
2011. gada 2. ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, nodarbināto iedzīvotāju skaits palielinājās par 3,3% un bija 966,5 tūkstoši. Turpretī ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits, neskaitoties uz līdzdalības līmeņa pieaugumu, samazinājās par 0,7% un bija 1153,4 tūkstoši. Saskaņā ar darba-

spēka apsekojuma datiem, bezdarba līmenis 2011. gada 2. ceturksnī samazinājās līdz 16,2%, kas ir par 3,2 procentpunktiem mazāk nekā pirms gada.

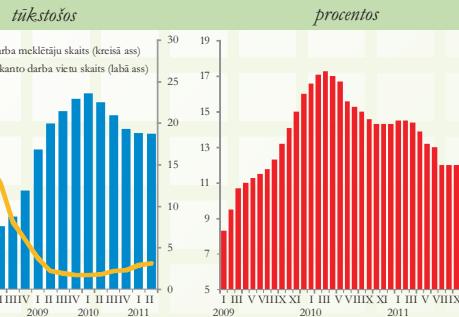
Kopš 2010. gada marta pakāpeniski mazinās arī reģistrētā bezdarba līmenis. Līdz 2011. gada septembra beigām reģistrētā bezdarba līmenis saruka līdz 11,6% jeb 131,7 tūkstošiem bezdarbnieku, kas ir zemākais reģistrētā bezdarba rādītājs kopš 2009. gada vidus. Augstākais reģistrētais bezdarba līmenis 2011. gada septembra beigās bija Latgales reģionā (19,7%), bet zemākais – Rīgā (8,6%).

Reģistrēto brīvo darbavietu skaits kopš 2010. gada janvāra palielinās. 2010. gada septembra beigās to skaits sasniedza 3,6 tūkstošus. Mazinoties sezonāla rakstura darbību no 2010. gada septembra līdz 2011. gada februārim brīvo darbavietu skaits samazinājās. Sākot ar 2011. gada martu, brīvo darbavietu skaits atkal pieaug un augusta beigās bija 4,5 tūkstoši.

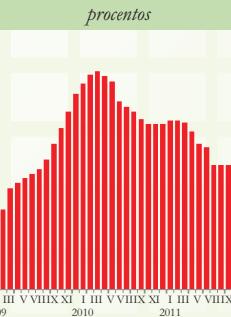
Nodarbinātie un ekonomiski aktīvie iedzīvotāji

Darba meklētāji un
vakantās darba vietas

Reģistrētais bezdarba
līmenis

Baltijas valstis. Svarīgākie sociālekonomiskie rādītāji

	Igaunija	Latvija	Lietuva
Teritorija, tūkst. km ²	45,2	64,6	65,3
Iedzīvotāju skaits 2011. gada 1. jūlijā, tūkst.	1340,2	2215,8	3229,0
Iekšzemes kopprodukts, % pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu			
2009. gads	-14,3	-17,7	-14,7
2010. gads	2,3	-0,3	1,4
2011.g. I cet.	9,5	3,5	5,9
2011.g. II cet.	8,4	5,6	6,6
Apstrādes rūpniecības produkcijas kopapjomjs, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu*			
2009. gads	-24,0	-17,8	-14,6
2010. gads	20,8	16,5	6,6
2011.g. I cet.	32,8	14,7	14,6
2011.g. II cet.	26,2	14,6	10,6
Bezdarba līmenis (darba meklētāju īpatsvars % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem)**			
2009. gads	13,8	17,1	13,7
2010. gads	16,9	18,7	17,8
2011.g. I cet.	14,4	16,6	17,2
2011.g. II cet.	13,3	16,2	15,6
Patēriņa cenu pārmaiņas, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2009. gads	-0,1	3,5	4,5
2010. gads	3,0	-1,1	1,3
2011.g. I cet.	5,4	4,0	3,3
2011.g. II cet.	5,2	4,8	4,8
Ražotāju cenu pārmaiņas rūpniecībā, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu			
2009. gads	-0,5	-4,7	-13,3
2010. gads	3,3	3,1	10,3
2011.g. I cet.	5,3	8,5	15,3
2011.g. II cet.	5,2	7,9	13,5

* IKP dati salīdzināmās 2000. gada cenās, NACE 2. redakcija; ** Eurostat dati: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>